

Íslenskir stílar 1. bekkur A í MR

Bjarni Benediktsson – stílar– ritæfingar– sögur -1915 – 1916 – Menntaskólinn í Reykjavík

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Uppvaxtar- og námsár 1915-1926
Askja 1-1, Örk 3

Byarni Benediksson
1. bekki. a.

Islenskir — stilar

Byarni skrifad hefir

Byarni Benediksson

1. afing.

Þ Prest^s dóttirin frá Prestbakka^{á s}

A x Prestbakka á Lítu í Skaptafellssýslu
hann var sögur.

þó prestur einn, hann var mjög van

tríatur á álfasögur, og serti ^{álfana} (þá) oft

at koma til sín. Eina nótt dræmir hann

at ^{einn} huldumatur, kom til hans og segði

og segði við ^{hann} (sig): „þú hefir lengi verið árin

veittur oss af álfum, og mun eg ^{nú} taka elstu

taka elstu dóttir þína, og skalt þú aldrei

aldrei sjá hana upp ^{je} þi. heftan. Daginn

eftir var, ^{elsta} prests dóttir þorfin, ^{hún var 12 ára,} og var hennar

hennar víða leitad, en hún fanst hvergi

of Oft sáu yngri börn prests hana, er
þau voru að leika sér, kom hún þá til
hennar þeirra, og lík sér við þau, þau
vildu fá hana heim með sér, en þá
hvarf hún altá. Prestur dreyndi hana
og oft, og sagði hún honum allt hið sama
af höfum sínum, eins og hún hafði sagt
börnunum, og að sér væri atlatur prestur
inn sonur hjar álfurum. Þá einn mátt
dreyndi hann að hún hafi komi til
sín og bæti sig um að sitja brúðkaup
sitt, þá að fara fram (þá), eftir það
dreyndi hann hana aldrei.

2. still

Draugshúfan.

Að hjar hjarstað einum, var drengur
nokkur og stúlka, Drengurinn lagði það í
vanfa sinn, að hræða stúlkuna, en hún
var ortir þessu svo vörn, at hún vart als
eigi hrædd, þá hún sei eitthvað. Dag einn
hann hafði verið þveginn þvottur, og var
hann hengdur í hjar hjarstað til þess;
Þess hjar hjarstað var hjar stúlka í honum
vornu meðal annars mikið af, náttúfum,
sem (mikið var notað af) í þá daga. Stúlkan
var send til að ná í þvottinn, hún tindi

hann saman, og þá sá hún hvíta vofu
leisti í hún var með nátt hífu á höfðinu
stýra á, kirkugartinum, þá stúlkan ^hhelt,
at þat væri drengurinn, og fór til vofunnar
og sagði, þér skal ekki takasta að hveða
mig í þetta sinn, og þá sá hún hífur
hífuna af vofunni. Þegar stúlkan kom inn,
var drengurinn inni, og þá er farit var
at skifta ^{um} þostéra þvottinn, var ein hífur um fram
og var hún skitug at innan, þá var stúlkan
hrædd. Daga eftir, þá er komit varit, sat
vofan á leitinu, og var sent út um veitina
eftir nátlekkingum. Gamall maður einn
sagði, at eitthvað ílt mundi hljóta

af þessu, ef stúlkan væri ekki sjálf látin
og margt fólk væri viðstätt
láta hífuna á vofuna þeggandi. Var ni
stúlkan látin se fara með hífuna þá
var myg hrædd. Er stúlkan hafet látit
hífuna á vofuna, sagði hún: Ertu ni
ánegt? Þá sló vofan hana, og sagði: Ert þú
ánegt? og hljóp niðri gröfinni. Þá er komit
var at stúlkunni, var hún dauð. Drengurinn
var refsut hartlega, þá honum var bent,
hveðrig fór, og hatti hann alveg að hveða
fólk. Og þér ni þessi saga blið.

3. still

Anna d Bessastöðum.

g

Skípa lög sína spottakorn frá börnum d
skípa lög, er

R.

Bessa stöðum, er heitir í Thansinum, feru
þá er þessi saga gjörðist,

þar, þrjár skipshafnir, og komu þeir skjal

sjaldan heim, en vinnukona ein, er hjet

Anna, hefti þeim kaffi og annat þessháttar.

Einn formaturinn hjet Eiríkur, hann var

forneskju matur í lund, og var lengi vinnu-

matur á Bessastöðum. Einn morgun, er Anna

kom út og átladi að fara að hita þeim kaffi,

sá hún tvær skipshafninar koma, allar og

voru þeir allir sjórotis og í skinnklæðum; hún

hefti hjet, að þeir væru lentir, og ávassati

svöndu

i

þá, en þeir ^{önsuðu} ekki, þegar hún kom inn,

voru allir mennirnir inni og eigi í skinn-

klæðum. Ylín lað þá um að róa ekki, því ^{at}

hún hefði séð fylgjurnar ykkar þeirra. En

þeir hlöu ^g að þessu, og voru rjerv. Einn um

daginn, er hún kom heim, sagði hún, að

eigi mundi fara vel fyrir skipshöfnunum,

og sagði frá því, er hún hafði sjét, ^{en} fólkitt

lað hana um að vera ekki að þessari rit-

leysu. En um daginn gjörði mesta mann-

drápsbil, ^y og fórust þá mjög margar skips-

hafnir og þar tvær þar á meðal, sem Anna

hafði sjét fylgjurnar af, en Eiríkur komst

af og bjargati hann mörgum mönnum
þann dag. Anna sagði frá þessu, áður en
~~þar var skedi~~ at þessi saga
þat þingfyrir þvo þin hefir þat framfyrir
aðrar slíkar, at hin er sánn.

~~smiðu~~
~~Hjarkus smiðurinn~~

Hjarku smiðurinn á Reyni

Á Reyni í Mýrdal, átti at smíða hjarku, og
líndinn þar etladi at sjá um smíðina, gekk
honum efri
í gilla aðfa tómsi hana, og smíði. Leit ni fram
á mitt sumar og var hjarkan eigi nærri (til)
Eitt sinn er líndinn var íti á túni, kom
til hans mater, og bauð honum at smíða
hjarkuna, og ~~var~~ þat i smíðalaun átti

líndi at segja manningum nafn hans, eta
láta af hendli við hann einkason sinn, er
var á sjöunda árinu. Leit ni fram á smiðis
maturinn skipti síveigi þaf öðru en
sláttulok og, söttist manningum sel smiðin
enda söttist honum smiðin, vel, for líndi
ni at ókprast, er hann vissi eigi en, nafn
smiðsins, en hjarkan var í senn líndinn
dag var hann á gangi útum túni, og var
í gilla skapi; heyrði hann þá kræti í
hól einum, sem móti kræti við barn, þessa
visu: „Senn kemur hann Finnur, factis, frá
Reyni, með þinn litla leikvein.“ Gladnaði
þá mög yfir línda, og gekk hann heim, þá

líinn
var smíðunum, að tálga síðustu fjölinu yfir

altarinu og alltaf út fara út festa hana. Þá

sagði höndið, „Lenn erstu líinn, Finnur minn“

Vid þessi ort varð smíðunum svo lítt, at hann

misti fjölinu og hvarf, og hefir hann eigi

síttan

~~Stúlka leggur~~

AX Stúlka leggur leidir sínari af fjölkól

A þá einum voru þýn ein; þau atlu dóttur einu;

móður hennar var fremur fálát við hana, en

kerling ein, þer var það á barnum, hélt mikil

uppá hana. Oft hvarf telpan á kvöldin, og

sagði hún móður sinni frá, hvar hún væri, og

þá er kerling spurdi hana, hvar hún væri

á kvöldin, sagði hún telpan, at hún væri þá

í hól einum, sem var þar á tíningu, og varu

þar tveir brætur, er voru mjög góðir við hana.

Leid ni þar til, telpan var fermd; næsta sunnu

dag eftir fór hún til altaris; þá er hún kom

heim um kvöldið, sagði hana kerling

við hana, at ni skyldi hún fara í hólinn

og vita, hvernig henni væri tekið. Þá er telpan

kom aftur, sagði hún, at þeir álfarnir hefðu

verið ísköp góðir við hana, en ekki hefðu þeir

vilgát kyssa hana, því þeir hefðu sagt at

svastur blettur væri á vör hennar. Leit ni

ni þar til maður kom og bað hennar stur

(ni) þar til, er maður kom og bað stúlkunnar, fékk hann hennar þegar, og fóru þau burtu. Ad þremur, einum litnum kom þáin í ^{ferð} orflof, til foreldra sína; sagði þá kerling við hana, at ni skyldi hún fara í hólinn, ^{og} vita, hvernig lídi þar. Þá er hún kom aftur ⁿⁱ, sagði hún, at þat lídi vel þar, ² ³ ¹ ^{en} nema hún hefði hún ekki séð annan bróttvinn; sagði hún, at bróttir hans hefði sagt sér, at hann hefði sprungist af sorg. Fóru nú þau hjón heima, og lýkur ni söguni.

Galdan brikardaudur maður hrif.

Á þá einum fyrir norðan bygg hjón ein; þau voru vel þ ^{en} þfnut, þá var bóndi talinn meiri og ábyggju maður ^{um} ^{safu} ^{lit af} þá en konan. Vetur einn fór bóndi sudur til að róa þar um vertidina, þá ^{at} hann hugaði at hana ^{sér} ^{konu} finastist meir med þri móti, en at vera heima. Legir ⁿⁱ ekkert af þeim hjónum, fyrir en á þá þórláksmessudag fyrir jól. Hefði konan þá sótt ^{hangkjötsfall} kjöt, og fært upp ⁱ þat trog eit, og lét hún trogid á birhylluna og gekk ^{sitan} ^{sva} burtu dilitla stund, annathvort inn í baðstofu eta eitt hvat annat, ^{þá} er hún kom aftur, sei hún bónda

standa
sinn og rifa, vid trogið og vera að éta kjöt, með
legg einn og rifa kjöt af þorum með tinnunum.

Þótti þorunni þetta vera óhrygilegt að stjaja þann
hannstífa þunnig úr hnefa, og sagði sagði: „Viltu
„Viltu ekki kníf, matur?“ Þá sagði hann: „Gælda,
bríkar dauctur matur kníf, heldur stendur á og
rifur.“ Síðan hvarf hann. En þá er konan frétti
mest af manni sínum, var henni sagt, að hann
hefði dáið skömmu fyrir jól.

Í holu, í holu!

Á þessum vore hjón ein; þau áttu eina dóttur
barna. Þar á þorum var vinnumatur einn;
feldi hann hug til stúlkunar, en hún var

afundin) við hann. Þá þáð bar þor við á jöllum
einum, að fólkid fór til kirkju, þá er þáð kom
að á einni ~~er sáð~~ ^{er} ~~þess~~ vildi vinnumatur
inn reita stúlkuna yfir ^{hana} ~~hana~~ ^{ina}, en stúlkun
vildi þáð eigi og lat gamlan manni ^{er} ~~er~~ var þar
að reita sig. Þá sáði vinnumaturninn: „Eg skal
reita þig á næstu jöllum, hvort sem þú vilt
eða ekki.“ En skömmu eftir jólin dó vinnumaturninn.
Leid ni til næstu jóla; þá þá var um jólanótt
ina barid á dýr á þorum; var farid út, en en
enginn ^{sást} ~~var áti~~; var þetta endur ^t ~~tekið~~ þess var
sinnun, en engin ^í ~~sást~~ ^{þó} ~~áti~~ ^{þó} ~~þess~~ ^{þess} ~~sinnid~~ ^{er} ~~er~~ var
barid; sagði ^{þá} ~~gamli~~ maturninn við stúlkuna, að þú

~~skyldi fara út~~ at nú væri sá kominn, er hefti
lofat at reida hana, frá á jólnum, og skyldi
hin nú fara út, og lofa vo honum at taka
sig, en eigi skyldi hin ^{sværa} ~~anna~~ fvi, er hann
segir. Þó Fór ni stúlkan út, sær þá sá hin hvíta
vofu á klatinu, tók hann til hennar og setti
hana á hstbak fyrir aftan sig, og fór á stat.
Fór hann ni af stat, og sagði: „Í hólu, í hólu? Og
héldu þau þfram ferðun, og þá
~~annfremur~~ sagði hann: „Hvat hangir í hrakka
minura, Garin, Garin? Leit ni þartil þau komu
at kirkjuhlidinu; þá svarati hin sér af baki,
og skyldi þær met þeim.“

Þeskrimsla i Akureyrum

Þau ^{þau} ílög voru (hablin) á Akureyrum á Breiðafirði, at eigi
beir
matti hurrta loka þar um natar, þvi ef það var
gjört gjört, var hurrta brotin. Því sinni var bóndi
einn þar, ^{sem} hann heyrtréði eigi þessu, og taldi það vera
vitleysu og bagþylgu eina, og lét hann ^{tt kvöld} ~~um~~ eina ^{nött}
loka hurttinu, ^{en} um nöttina heyrðist skrekingar
miklir úti, og þá er út var komið um morguninn, var
hurrta ^{brotin}. Eigi lét bóndi þvætt fyrir það
lét bóndi eigi af þessu, og lét ~~um~~ næsta kvöld
búa mjög ~~sem~~ rannlega um hurrta. En um nöttina
heyrðist ^{en} meina gangur fyrir utan, og þá er at var

komid ~~at dy~~ ^(it) som dýrnar ~~me~~ mölbrotnar, ~~lit~~
bóndi ~~ann~~ mitt mi ~~gosa~~ ^j gýra nýja ^j húst úr nýjum og
sterkum viti, ~~og~~ ^j járn ^j spengda, og slagbranda fyris
innan. Og um nóttina vakti hann sjálfur og var ^{med} ~~med~~
⁴ ~~blissa~~ fyris fyris innan dýrnar. Um miðnattskeið
heyrði hann ~~at~~ ~~hvar~~ ~~ata~~ ~~fyris~~ ~~fyris~~ utan, og var
^{síðan} ~~me~~ ~~vakt~~ á hústina, og brotnaði hún, kom frá inn
skrímsl eitt þakið ~~stjól~~ skelgum, þá kaut bóndi á
þat ^{og} ~~myri~~ frá þá víð og fór út. En um morguninn gat
bóndi vakið frá þess niðrast spó, og sá hann þrjú blót-
dropa í þeim. Þá ^{þá} ~~þá~~ ^{eigi} ~~(til þess)~~ ~~síðan~~.

Frá Hans, lögmanni Beckers

Hans Becker hét maður (hann var) danskur, ^{þe} þáfti hann

um nokkra ~~þess~~ hriðverid ritari þjá trúna Magnússyni
^{el} En varð síðan lögmatur, ~~þer~~ á landi nokkur ár, en kom
frá ei á þing síðustu ár afi sinna. Hans Becker
tók sér bústað í Brokey; ^{þar} ~~te~~ ^{þar} sýktist hann, síðustu ár
erí sinna, og er þessi saga ^{sögð} ~~um~~ ^{af þvi} ~~þat~~. Hans þáfti
þat sér til skemtunar, ^{sinna} ~~at~~ hlada vörðu, á hól, skamt
frá bænum í Brokey. Var hann lengi búinn ~~at~~ vera ~~at~~
hlada hana, en um nóttina eftir ~~at~~ hann var búinn,
þrúði varðana. Hans lét þat eigi á sér festa, en
þrúði eftir á verkinn, og blót þessu vörðu vandlega
en frá fyrri. En þá er hann var fullhlöðinn, hóndi hún
einnig, og þá dreyfði ^m ^{þe} ^{reitilegur} Hans ~~at~~ maður einn, komi til sín,
létast ~~þann~~ ^{sje} ^r ~~af~~ hann lét eigi af ~~at~~ ⁱ spjlla ~~þe~~
og spó spyrði frá hann ~~erí~~ ~~af~~ ~~altaf~~ ~~at~~ skemma bústað

um
ring, og segt og hann vissi eigi at hann ~~atti~~ ~~atti~~ sér
nokkud at gjalda. Hans lét eigi ² samt ¹ þessa draum-
óra á ~~sér~~ festa, og tók ni enn til at hlæta, og gjörði
þessa vörðuna miklu rammlegasta. En þá er hann
Kafli
var lokinn við hana, kundi hún, og Hans sjáttist, og
gat hann eigi hlætt vörðuna framur.

Systurnar og Alfafólkið.

Á þá einum voru tvær systur frumvatata;
foreldrar þeirra höfðu eitra at olloga barni. Þat
bar svo við gamlárskuld sitt, at allt fólkið at þá,
til aftansöngs; þá systirna, er olloga barn var,
langti einnig, en hún var samt latin vera
kyr heima. Þá er fólkið var farið, kreinsat

hún allan lein og setti herti í margar stöti.
Þá er þó var lokit, fór hún út og laust huldur-
fólki heim með hinum vana ^{lega} förmála. Komu
þeir, er koma vilja, ^{fró.} v. s. d. [] Síðan fór hún uppá
loft og settist niður og fór at lesa í gudsorðu
bók, og lét eigi uppi henni, fyrir en dagur rann.
Tæplega var hún sest, fyrir en álfar komu inn
og skrautlega lúinir og meðjmsar krasingar.
Budu þeir bónda dóttur með, en hún svarati
eigi; síðan fóru þeir at stiga dans og budu
henni aftur með, en hún þátti eigi. En er dagur
gækk út at ghyggnum og
rann, þó stóð hún upp og segti: „Gud si lof, fyrir
þat, at dagur er kominn. En er álfarnir

heyrstu gott nefndan, fóru þeir burt, og skildu
eftir allar gersemar. Þá er fólkid kom
heim, og sá þetta, og varð hin systin öfund-
sjúk og sagði, að hin skyldi ^{sjálf} verða heima
mesta ár. Þá leit mig þar til, næsti gamli
dagur þom; þá varð upphald, dóttirin
og þá breinsati
ein heim, lýsti hún, heim, og það laust ^{síðan} svo
álfur heim. Komu þeir með alveg einu
miklar gersemar þá og í fyrra skifti; fóru
þeir ^{síðan} svo að dansa og lútu henni með, og
þáði hún þá, ^{En} svo fór, að hin lóbrótandi
og lá eftir í gólfinu, en álfarnir fóru með
allar gersemar.

Böndadóttir heilluð af álfum
^{Svo} þá bar ~~svo~~ vid á þá einum fyrir austan, að þó
böndadóttir hvarf, og var hennar vita bitað, en
árangurslaust. Hýnin voru ~~því~~ mjög sorg-
litin af þessu, og fór bóndi til prests eins, er
hann ^þ þekkti að var kunnátta, meiri en aðrastir
men, ^B og það bóndi prest um að gefa sér ráð til
að, ^{geta} sem á bestan hátt, náð dóttur sinni aftur,
Prestur sagði, að hann mundi hafa litla ^{ánægju} ^{ad}
ánægju af því, að sjá dóttur sína aftur, því hin
væri heilluð af álfum. En samt lofaði þá
prestur bónda því, fyrir þráheitne bónda, að
hann skyldi fara reyna og í kvæð (vist) kvöld

er bóndi átti at koma til hans. Bóndi kom
á him á kvæðna kvöldi, og er allis voru
gengris til rekkingu, fór prestur með hann íti
hlat; stóð þar hestur með reit tygum, og fór ^þ prestur
á bak og lét bónda fara ^{a' bak} ^{aftan} ^r fyrir sig.
Eigi vissi bóndi, hvers langt þeir höfðu farið, er
þeir komu niður at sjó, og fóru þeir út í hana
á milli þar nokkra stund, þar til þó þeir komu
at klettum einum, og vóru þeir allþugi með
þeim. Á einum stadi bardi klerkur í veggum og
opndust þar dyr, var inni fyrir all ^t ^{ljómat} rýpligt og
var margt fólk at ganga ^{þar} fram og aftur, spurði þá
prestur bónda um þverning þonum litist í sine ^{komu}

er var öll blá og hvítin, þá nema á miðju enni
var hritur kross, bóndi svarandi: „Alta“. Prestur
segði, at þetta væri dóttir hans; hin væri mi
ortin trygt, af samvistum við alfa, og gatti
hann mi nið henni aftur, ef ^{bóndi} ~~hann~~ vildi. En
bóndi bat hann um at gjöra þat eigi, ^{heldur} ~~er um~~
at komast sem fyrst burtu. Á. Fóru þeir ni
heim á leið aftur, og er þeir komu í prestastu
vorn allis í fasta svefni. ^{Þar} ^{bóndi} ^{er} ^{þar} ^{heim}
og ljúkur þar þessari sögu. Þar
Uppruni álfa.

Einu sinni kom Guð almáttugur til Adams og Evu;
sýndu þau honum allt, er þau áttu innan stóks, og
einnig börn sín. ^{Þá} ^{spurði} Guð vel á þau og spurði

hvort þau ætlu ekki fleiri börn. En Ewa reitast
því. ^y þvo stóð á, ^y að hún hafði verið að þvo börnun
sinura og átti nokkur eftir óþvegin, og vildi ekki
láta Gud sjá þau. En Gud ^{is} sá allt og sagði því:

„Sæt, sem á að dylgast fyrir mér, skal einnig dylgast

fyrir mönnum.“ Þá hófu þessi óþvegnu börn
og kallast álfar, og settust að í höltum, hófum, hætum og steinum.

En ^{þeir} ~~þeir~~ ósýnileg ^{is} fyrir mönnum, nema þau ^{eis}
sjálfspilgi, en þeir geta ^{altaf} séð mennina.

Álfkonur á Axarvegi.

Um síðustu aldamót, þó ~~þau~~ ^{þeir} tveir þá tveir menn
gættu þess var nítöfuboka og hidarþrakvitni,
upp Öxi eta Axarveg eystra. Þeir voru með best, og þá er
þeir komu að Vagnabrekku, ^{sprettu} tóku þeir af hestunum og settu

upp tjald; ^{þá} þá tóku þeir á sig náðir. En sigi gat nema

æmar þeirra söfnat, en er sá ^y er var valandi, var þessum
^y þessum

ad liggja ^y þessum tinnu, þegar hann umgang fyrir
utan tjaldid, og fólta þonum, ^y að þau væru tveir á ferd.

Flann átti sigi van á einum mönnum í þessum slóttum

og vakti þess atlasti þvi ad setja félaga sinn, en hann
saw þess, og sá ~~er þess~~ ^y ~~er hann þess~~ En í því, ^y að hann

hann ætlar ad gjöra þess, er tjaldskörin ⁿ ^y ~~þess~~ ^y ~~þess~~ ^y ~~þess~~

homa tveir konur, en þá fólta maturinn sigi ad hreyfa

sig og klipa þessvegna félaga sinn, en hann vaknati

eigi ⁱ ^y ~~þess~~ ^y ~~þess~~ ^y ~~þess~~

þegar, ^y að hann er von ad mulla eitthvat, en skildi þess

ekki, samt gat hann komist ad því, ad önnur vildi gjöra

þeim eitthvað illt, en hinn mælt á móti, síðan fóru
þeir út. Þá er þar ~~some~~ farnar, vakti matunum félaga
sinn, en gekk það, ^{þó} mjög stírtlega, eigi varð þeim ^{neitt}
^{meint} y nokkru létti illt) við þetta.

Prestur skinnur hann þeir huldufólk

Það var einn tíma, þá er Stefán prófester þorbjörnsson
var prestur í Presthólanum, at saudamatur kom um kvöld
frá sauðakirkunum, ^{og gekk} fram ^{hann} þá borg ^{stóra} eða stóra
stórum steini, ^{þó} keyrði hann þar söng þar inni, og tólt
hann at hann þekkti hann það rödd vera Stefáns, því
hann var hinn mesti söngmatur, og leystist ^{því} saudamatur
saudamanni, ^{sem} var verft at syngja skinnarsálmum
gamla á grallarunum. Þá er smalamatur kom heim,

spurði hann heimamann, hvort prestur væri heima þá
og fátútur þeir þvi og sögðu, at hann væri í svefn-
húsi
herbergi sínu, þar innan af baðstofunni, þar er hann
var vanur at sofa ^í ^{um} rökrið. Þá spurði smalamatur,
hvort prestur hefði ekki farið neitt út um kvöldið.

En heimamann sögðu, at hann hefði verið inni í
svefnhúsi sínu ^{um} alt rökrið. Þá þá smalamatur
til ráðskonu ^{prests} hans og sagði henni frá þessum at-
burði; þá hún þá þegar inn í hús prests með ljós,
eins og hún var vön, þá er ~~rökrið~~ vakar byrgati.
Þá er hún kom þingast, sá hún, at prestur lá vak-
andi í rími sínu, en skír hans láu ^g ⁿ gjöngis og þrosnis
því framan ^{stakkin} ⁿ ^{en} ríngöflinn, ^{en} eigi þorði hún at ^{þygg}

spyrja prest um þennan hlut eða segja honum um-

reðu smalamannu. ^N
^L

Lengurkonusteinn.

Fyrir utan og ofan Helli í Ölfusi, er fjöldi af stórum
er fallit ~~í~~ hand hönduð hafa ís Þingólfsfelli
steinum. Þeirnum þeirra er skiti; það er eitthvert stærsta.

þyngid og heitir það Lengurkonusteinn. ^{Sú} þessi saga er

~~af þess~~ ^{at!} fornöld stóð þar ein austanlega undir undan

hlíð Þingólfsfells, er hit í Fjalli; það var hit mesta

höfuðból, þyngidur hvarfis ~~þar~~ í gárrum. Þar byggð

byggði Þingólfr fyrst. Þá er þessi saga gjörðist, byggð

vaða þar auðug þýgn, en ^{og nisk} ^æ ~~það~~ var höld eitt er

þessu förnkoma ein þanzat og batst gistingar, það var

auðit, ^{henni} at hin gekk með barni, og var, þá iðhyg,

en helli-vigning var um höldit, og lettati konan sí

hælis í skitanum. Morgunin ⁿ eftir fantst ^{hæv,} hin, var hin

þá búin at ala barnið, og vasa þau bestu lifandi, og

var þeim ~~þyngid~~ og þau
hrestust við. En sömu nóttina fell skrida ⁿ ^L þessu ^L

í Fjalli, ^{er} Þingólfsfelli, og hafir eigi síðt á hann

síðan, ^{nema} ^{gáttar} ^{i dag} ^{þar} ^{ast} ~~þar~~ af tíni ~~er~~ ^{ast}

^{nokkur} Fjalla-tán, og vottur til byggingar.

Lifosteinn

Matúrus nokkur hafði krækt í lifstein í arnarhrætri; ^{ei}

steininn var litil, ^{at} ^{hann þyngid} matúrusinn var hræddur um at

^{at} tjána honum, og saumati hann þvi í hagi á handskri,

sinn. Matúrusinn lenti í mörgum mannsæmum, en komst

áfinlega lífs af. Það var einu sinni, at matúrusinn var

á
~~sk~~ skípi sínu, er fóstur; var hann þá kominn á
efra aldur; fóstur þar allir menn, nema sá, er hefti
lifsteinir, hann komst af og velkint í sjónum í
mög is, og ^{gjördu} ~~gjördu~~ sjarar dyrd hann ymsan skota, er
ádrir menn myndi eigi hafa þolast. Á endanum rek
hann samt upp einhverstaðar, og það fyrsti, er
hann heit þá um, er hann kitti, var, að spretta upp
skinninu undir hágra skand-krika sínum og taka stein-
inn, er þar var. Á fagnskjött er kútt var að gjöra það,
er féll hann dauður varð maturinn að slýja.

Byanni niki og Skarðs-Þotta:

Það er mælt, að draugar hafi fylgt Byanna sjslumanni
Pétursyni á Skarði, og var hann hendur við Skarð og

fn
nemur Skarðs-Þotta. Það var einhverju sinni á kvöld
á Skarði
vökunni, að margt fólk var á bátstofu lofti, og vanda
frá skrafdryggt
að tala um drauga og fl afturgöngur. Þar var um
kvöldið bændi einn í sveitinni, er hét Byanni í H,
sagðist hann eigi leggja trína á drauga- og afturgöng,
sögur, og taldi þar markleysa eina. Sjslumatur var í
nasta herbergi við og heyrði til fólksins; kom hann
ni fram og fór að spauga við fólkið. Litlu síðar nátt
hann sér að Byanna þessum, og spurði hann, hvort hann
vildi taka við Þotta af sér og sínum niðrum. Þótti
spurði, hvat sjslumaturvildi gefa með henni. „Einn dal
slettan“, svarði sjslumatur, tók hann hann síðan
sinn dal ív þessi sínum, af og fékk hunda. Síðan

gætt hann fram á skörina og kallaði hann ræddu
niðar bátstofustiganni; Skotta, niðar hef eg selt þig,
undan mér og minum erfingjum, ^{i hendur} ~~þessum~~ Þjarnar á A.

Lið niðar kvöldið, og er hátíðatími var kominn, fór Þjarnar
á stað heimaleysis
bánda, en er hann var að komast út úr bánum, datt
hann niðar, með öri og fröðufalli, og köpu menn og
stumnuðu lengi yfir honum. Fékk hann þessi að-
enda
svif oft síðan, og þóttust menn sjá þess glögg, meski,
að Skotta hefði hlýtt boði Þjarnar níka.

^dFlufólks-saga.

Litlu eftir ^þstíðastliti aldarnót, byuggu þjarnar ein á bæ
ein hverjum í Eggjafirði. Ekki er ~~þess~~ getið, hvað bánda
og önnur fjölda barna
heft, en konan heft ^fÞingiridur; vel vana þau niðar efni,

^{var} en bánda, að sjáll mjög; konan var aftur á móti gjöful og
að álitnum setri,
sátt litl þjarnar. Það var einhverju sinni, að bánda var
hvað einhverstatar utan að, og var að fara inn; sá hann þá,

að kona hans var í litl þjarnar. Þá sá skyni; sagði hann
þá: „Einhverjum er Þingiridur að gefa esur.“ En þá er hann
hann kom inn í bát stofu, var þa þjarnar þar, varð hann þá
afaridur og sátt sagði, að þetta væri vist þjarnar, og bat
hann (að) fara til þjarnar neðsta; en kona hans varð öllu
þjarnar við og sagði, að þetta væri einhver þjarnar. Þó
hvarð bat
bánda síðan fram, en þá var þjarnar lokat, og varð hann

þjarnar við það; fell þetta síðan niður. En um næsta nótt
dreyndi þjarnar, að tal sin þjarnar kona og sagði: „Vel
þjarnar þjarnar, að verða ekki neit, þá, og þjarnar í þjarnar ^{at}

til þín, er áttmísi fyrst manni þínum, og er eg hræddur um,
þína sín á

at matar minn muni, þonum ~~þá~~; og leit eg þess, at senda tvo

elstu syni þína best fyrir sumardaginn fyrst, svo þeir verði

ekki heima þá, og mundi mig um það. Þá er honan veðnað

mundi hún drauminn; næsta nátt drægnadi hana hit sam og

gekk það í þessum netur. Leit Leit ni veturnum, og á miðviku-

dag fyrir sumari sendi honan tvo elstu syni sína bestu.

En um morgunin eftir, þá er komið var í fjósið, lafar tvær

bestu kynnar dauðar, Hildu manni, at huldukarlinn hefði

atlað at drepa tvo elstu syni þína, en þá er þeir voru

eigi heima. (drepit kynnar. Amen)

Amen

Helsu þú þessu á Íslandi

~~þessu eru stórir dyr af Hæltu~~ Hlissdýr á Íslandi eru: Hlytar,

kyr, sauðfé, hundar og kettir. Hlestarnir eru einum notastir,

til áburðar, ~~eksturs~~ og reitar, ~~etnum~~ sveitum, en til

eksturs í kaupstötum, og gjöra þeir mjög mikið gagn;

þeir eru, litlir vexti, mótir við margan aðra hesta, og

eigi mjög sterkir, en fjödurlethir og fjödurir á vordum vegum

og til reitar. Kyrnar eru mjög nyttsamar, vegna þess

þeir gefa mönnum mjök. Þær eru þremur stórar

vexti, og inngtar til annars en at mjólka, fjödurfrekar, og

seinar ~~seinar~~ at ganga; at kjötinu verða nokkur not

Flis-dyr í Íslandi.

14

Helstu ⁱ slættir his dýr eru: Hestar, kýr, sauðfé, hundar og
kettir. Ad hestunum eru mikill not; eru þeir einkum notaðir
til áblutar og reidar í sveitum, en til aksturs í kaupstaðum,
þeir eru þessu stór dýr og góðir til klampa, en fædur lèttir og
góðir á vandum vegum; ad ^{gö} þatinnu eru litil not. Kjörmar
eru mjög nyttsamar, þeir ^{at} þar gefa af sér mjólk og kjöt; þar
eru stór dýr og seinar að ganga og fædur þrekar. Sauðfé er
helsti liustofn Íslendinga og mjög m nyttsamt; það gefur af sér
ull og kjöt; mjólkinn er nú orðið þessum litil notuð; það er meðal-
stórt vestri og er rekið á fjall á ~~sumrin~~ summa sumars
og látid ^{sumarlangt} þar (yfir sumarið), en haft í húsun á vetrinum,
þá er kaldar og snjókomur eru, en annars gengur það mest

sjálfála.

Reykjavík.

er

Reykjavík ~~standur~~ við sumanvertan Faxaflóa, á ~~Saltgjarni~~
~~er~~ norðanmegin ~~er~~ á ~~Þettjannannesi~~ miðju, og eru
á yörum fyrir utan hainn ~~Þeigarar~~, er sjást þaðan og
eru, þar, ^{það} ^{thuney} ⁱ ⁿ ^{Þeigarar}, ^{Þeigarar} og ^{Þeigarar}. Útsýni er ~~þessum~~ er
fallegt í götu vestri, og eru ^{þetta} helstu fjöll, er sjást
þar þaðan: Snafellsjökull og Snafellnes fjall y arður-
inn, ^{Þeigarar} ^{Þeigarar} ^{Þeigarar} ^{Þeigarar} og fjöllin á Reykja-
neskaganum. Þessum sjálfur nær yfir töluvert stórt sveði,
þeir ^{at} ^{Þeigarar} eru byggð mjög dreift, og er vanalegt að skipta
þorum í þessa ^j ^{Þeigarar} hluta: ^{Þeigarar}, miðheim og
austurheim. ~~Þeigarar~~ ~~standur~~ ~~á~~ ~~Þeigarar~~

Í þat Götum^{ur} eru margar og eru þinar helstu þeirra
málkátar, en meirihluti af þeim er nærri þess
föri ófer gangandi mönnum, ^{þá} ~~þá~~ er sigringar
hafa staðið lengi. Ni þefir þeirum eignast allgöta
höfn, ^{at} þar eru voru blaðir út í ~~Öfisey~~ ^{Öfisey} og
þá þan dálitinn spotta í austur, og ^{sitan} ~~so~~ at austan
verdu út af þinu svo nefnu "battari" á mót
þinum garðinum; fyrir innan þessa garða þefir
svo fyrir verið blaðið upp stórt sveiti, og sjávar-
botnum dýpka þur, svo ^{at} ~~ni~~ ^{vanaleg} geta ~~vona~~ ⁱ og íslenski.
milliferðaskip ~~gata~~ ^{gata} lagðar upp at battaris-
garðinum og þinni svonefndu "uppfyllingu". Eins
og áður er tekið fram, eru ^{hjár} margar götur, og eru

þinar merkustu þeirra: Adalstræti, Austurstræti
og Skapnarstræti
í miðbænum; og Vesturgata í ~~vestur~~ ^{vestur} bænum og
Blverfisgata og Laugavegur í austurbænum. Helst
þlúsin eru flest ís timbri og þá ^{varin, en} ~~þá~~ ^{þessi} ís
steinir; þin helstu eru þess: Alþingishúsið, Landslöka-
sáfnshúsið, Dómkirkjan, Háns og Ólsens húsið, ríkshúsið og
eru þar öll ís steini. (3) Reykjavík er helsta menta-
atsetur landsins og þar er og Alþing ⁱ ^h hátt og þar
situr stjórnin. Helstu skólar eru: Háskóli Íslands,
Hinn almenni mentaskóli, Kemaraskólinn, Væðslu-
skóli Íslands, ^{itvinnu} ~~skólinn~~ og
Barnaskóli Reykjavíkur, sem er þinn fjölmennasti
skóli landsins, og þess eru margar einstakna-

manna skólar. ~~Í Reykjavík~~ Reykjavík eru einnig
stersta söfn landsins, svo svo sem: Landsbókasafnið,
Náttúrufræðisafnið, Fjölmengisafnið, og ni er ver
verið á Tun díska listaverksafni Einar Jónssonar. Nokkur
Nokkur minnisvörð eru og í bænum, og eru þessir
helstir: Af Jóni Þórunn Þórunn, Kristján ^{9.}, Jónari Hall-
grímssyni og Elbert Þorvaldssen. ~~Atvinnavegir eru~~
~~þessir: í fiskveiðum, siglingum og á dælitill í trúnaðum~~
Þá ~~atvinna~~ ⁿ er mest kveður að, eru fiskveiðar
og hefir meirihluti bæjarlíka á einhverju leftri at-
vinna við þær, enda er hópur af botnvörpunum ~~er~~
gjörður
gjörður út frá þessum ^{einu} hokkuð af matorlíatum.
Siglingar hefir töluvert af mönnum ~~atvinna~~ atvinna,

en eigi er það ~~er~~ nanni einmikið og velt þá veit
nar. Í trúnað er nokkur, og kveður meir ⁵ að trúnaði
en, ^{en} þessing er nokkur ^{um} af járnsmíði; ~~þing~~ selgubis
gjörð er dælitill, og ~~er~~ ~~hann~~ var stofnað ~~er~~ verk-
smíða ~~er~~ er sagt að þu nýlega hefir verið stofnað
til sömu ~~gjörðum~~ og skórsventu gjörðum; einnig er
lítið töluvert til af smjörliki; annar í trúnað er
eigi hegt að nefna, og kafa þáir menn at-
vinna við hann. Verður er töluvert, enda byggja
nokkur vegir út frá bænum. Eins og áður er sagt,
kafa hin ^þ bestu stjörnuarvöld aðsetur sitt í bænum
og er því Reykjavík nefnd höfuðborg Íslands, ^{en}
er hin ² litill mótur við flestar á Trar höfuðborgir, ~~þær~~

18

sem íbúar hennar eru að jafni 76000, en stærsti
 bær er hin í Íslandi. Vatnsleiðsla liggur
 nú til hvarans, en helst til er vatnið ~~of~~
 lítið; einnig hefir bærinn gasljósingur, og nú
 er verið að rithla nafmagnstöð hvarum til
 ljósingar, því ^{at} 100 mönnum hefir eigi líkað
 vel gasljósingin.

Amen

Byarni Benediktsson

I. hefti. A.

Íslenskir-stíllar

II. hefti

Ársteiðir á Íslandi.

Þóvar.

Þeir eru, vetrur, vor, sumar og haust. Um vetrinum er það að
segja, að hann er oftast nær miklu harðari norðan lands þennan
sunnan lands. Um vetráttu á vetrinum er það að taka þann,
að hann er mjög misjöfnur í heild sinni og er vanalega sýnt,
að snjóur leggjist í jörðun, svo ^{at} til langframa sgl, snemma í
Desember-mánuði, og ferð fyrst vetráttan fyrst að hlýna
í Mars-bygjun; ^m þessu verða svo að tritað miklar lreytingar
oft ^{og} (á) tíðum. Þvo sem að tritað er lreytast mjög rímanum
manna eftir árstíðunum, einhvarlega til sveita; í sveitum
er aðalþinnna manna á vetrinum innviðna ýmisleg; að þeir
þeir, sem þunfa að hirta skepnur, eru ríti, að nokkum
leyti. Á vetrinum eru flest allar kjr set hafðar inni

i hlésum, hestar eru tíðart látnir vera úti þegar þess er

kostur, og það sama er að segja um kindurnar. Veturinn

hefir einnig mikil áhrif á samgöngur, því ^{ad} ~~þegar~~ st hef-

~~isna~~ kemur ^{hluta} einnig ~~þar~~ vetrar, stöðvast allar samgöng

er með strömdum fram, og einnig er þá ómögulegt að

ferðast á landi regnar snjóvarius og illa stopulla vetráttu

Um vorit er einlun að taka fram, að þá hlýnar vetráttan

^{njó} mikil, og fuglar fara að koma, og blóm og, jarðargröður

hlýnar við. Í sveitum er þá, sérstaklega sími ^{hluta} næst vorins,

umit nokkuð að farðar lötum og þvilkur; en nær þá

er einnig ~~er~~ aðal ^{hluta} vertíðin og var þá síður ~~í~~ þyr, að

lender sendu menn sína í verit, en koma er ni að

þa hverfa. A ~~sumum~~ sumum er skemtilagasti hluti

ársins, þri^{at} þá lifna þ fer fyrst þ fyrir álviðna, blóm og
þ gartar gróðurinn, at lifna vit. Snemma sumars eta
seint á vinnu er farið at setja setja kantöflur í jörðina
og sá rófusfræi, einnig er um það leyti kinn sleftⁿ út
í þjósum, og kindur rekrar í þfall, og sunstatar einnig
at þross. Um veðrattuna er það at segja, at oftast
skiftast á rigningar og sólskin, þannig, at oft eru
rigningar nokkurn tíma, en svo þarna þurkar; en einnig
er það oft, at, heilum sum^{rum} eru sífeldar rigningar
eta þurkar. Veðrit er ~~íordstaklega gott~~ oftast best
sínni hlutanⁿ af síni og fyrri hlutanⁿ af ágúst. ~~Þann~~ með
á miðja sumri eta nokkurn það leyti er oftast byrgat
at slá, og fá þá þendur kaupafólk til sín, sem er

þjá þeim ^{um} (því) sláttinum; á sunnin er ~~þá~~ einnig sildveitar,

og þefir margt fólk atvinnu við þar. Þinnu hluta

sumarsins fer svo öllum gróðri at knigna og er annað

kvort þá eta í byrgun ^{haustrina} ~~rettravinnu~~ þaríð að taka upp

úr góðum. Á haustrin fara angljó's merki rettravinnu

áð sjátt, og dregit þá allur garðar gróður, og bylgir og

frost koma; en vetráttuna er það að segja, að hin

er óstöðug. Tunnar er það að segja um vetráttuna hér

á landi, ^{því} að hin er heit eftir legu landsins, sér staklega

á Luster landi.

Þjarni Bene Siktsson.

Stóri matunni í Eyrindar-múla.

Einn sinni bjó bóndi einn í Eyrindar-múla. Franklið ^þ bógarinn
lattað
var þannig, að austur af ^þ bógar-dynnum, voru dyr inn í
skála, og útfur þorum voru svo aftur dyr ítt í hlattit,
lunnig voru dyr ítt ítt í göngunum, og þar fyrir
norðan var fjórit. Það var eitt kvöld, þá er átti
að fara að mjólka, að blind-húit var kominn, og þá
er fólkið etlatti að fara út, stóð ^{li bógar-dynnum} mjög stór karl,
og var hann svo stór, að hann náði með mitt bak
nyppundir loftit. Þá er fólkið sa þetta, hlýar það
opandi inn og sagði frá þessu, en bóndi sagði það
það skyldi eigi hirta um þetta, ^{og} ~~heldur~~ fara út
um skála-dynnar. En sumum stálkunum skipaði hann

á þeldu grant, og þá er það þri var lokið, lét hann
setja grantinn í tveg eitt mikið og setja það fram á
kistu í hegar-dyrnum; og þá er lokið var á mjólka
lét hann setja mjólk í ask og fór ^{sitan} fram ásamt
við stóra mannum.
Kona sinni og sagði: „Ettu matinn, hver sem þú ert“
Sitan lét hendi allt fólkið fara að láta, þri ^{at} matinum
mendi sigi gjöra þri neitt. En um morguninn, þá er
komið þ var fram, var matinum farinn, en í askinum
vann mjög fagrur silfur-nálar til launa fyrir
heirann. Eigi sást þessi stóri matur oftar, og ljúkur
hér þessari sögu.

Börn dinn í Flensborgum.

Það var eitt sinn, að dóttir prestsins, í Kolfreyggustad í Fá-
skriðsfirði, hvarf, og viru menn eigi neitt af henni, og
var hennar vita leitast, en, ^{hinn} farast eigi, og var þá leitinn
hatt um stöðir. Nokkur eftir þetta var það, að menn fóru
til röttra, og hvesti á bá, og rak, ^{bá} út eftir firðinum.
Þar í firðinum er ~~a~~ blettur einn, er heitir Tískmíður,
og hefur fjörðinum nafn af honum. Menningin fóru þar
að landi, og gengur þar upp; þá er þeir höfðu gengið
nokkur tíma, komu þeir, að helli, og fóru þeir þar inn og
voru þar um nóttina. Í höfnunum var kvætamaður, og
fór hann að kvæta Jesu-rímur, en eftir nokkur tíma
heyrta menningin, að inni í hellinum er sagt: „Mí er

konur minni
er ~~mér~~ skamt, en eigi mér. Þá svaraði kvestar maturinn

„Hvað viltu þá kasta og kvesti“? „Andra-minur þó þú mér“
y

skamtileg fallegastar!“ Þá kvest maturinn þar, en

þá er sagt eftir nokkurn tíma: „Viltu graut“, „já“,
heitum

sagji maturinn. Þá er rétt-ansa með, graut sit um

gánngrindur, sem ^{voru} þar innan í heilinum, og þótti

mönnum ~~þat~~ hann allgötu. Síðan fóru þeir í land

og sögðu frá því, er þeir höfðu heyrt, og þóttu menn

þá vita, hvar prestsdóttir væri. Eftir nokkur ár var

það, at presturinn í Kolfreyrustat, kom ^{límsinni} til og sá þá

hristu á bláinu; ^{lauk} ~~spretti~~ hann henni upp og hekti

þar dóttur sína dauða. En þá er gartarþöin þar fram,

sáu menn tröllkaval standa fyrir utan ~~blót~~ kirkju-

göngu. En er henni var lokið, sáu menn karlinn fara
fram höfðinu sem á skitunni, og kvart hann ^{ljó} á fátökunum.

Þingi hefir hann sést ríðan.